

Smittekjelder, smittevegar

Kva må vi passe på

Smittekjelder

CAE

Mjølkk, blod, puss, utflod (*virus i levande monocytter og makrofager = kvite blodceller*)

Byllesjuka

Puss (*bakteriar i puss frå verkebyllar, utvendig og innvendig*)

Paratuberkulose

Avføring (*Bakteriar i avføring*), mjølk (*bakteriane kan skiljast ut i mjølk*)

Luftvegsinfeksjonar

Puss, naseutflod, hoste (*virus, mykoplasma, bakteriar*)

Smittevegar

CAE

Føring med geitemjølkk frå CAEV-positive geiter

Skader, injeksjonar, fødsel

Sjuka geiter, luftvegsinfeksjonar

Personar og utstyr/reiskap, dårleg hygiene

Byllesjuka

Smitta dyr

Urein innreiing, særleg av tre

Personar og utstyr/reiskap, dårleg hygiene

Paratuberkulose

Smitta dyr, særleg dyr som får dårleg stell og føring

Føring med geitemjølkk frå dyr i infisert buskap

Smitte inne

Nyfødde kje saman med vaksne, spesielt om kjea får suge mora og/eller andre

Bingar med tett golv

Dårleg hygiene i bingen

Avføring i fôr, f eks silo

Drikkekar, dersom vatnet eller leidningsnettet er infisert

Smitte ute der risikoen er størst

Smitta geiter frå andre buskapar

Innmarksbeite, særleg når det er hardt nedbeita

Samleplassar, vegar og stiar

Drikkeplassar

I botnen av bakkar og liknande – (*oppsamling av møkk, jord*)

Personar og utstyr/reiskap, dårleg hygiene

Luftvegsinfeksjonar

Smittevegar

-direkte (*smitteberande dyr*)

-indirekte (*dråpesmitte i innelufta, via røktar, puss og anna utsondring på innreiing ute og inne*)

– Inne

- dyra står tett
- lite romvolum
- dårleg ventilasjon
- lite utskifting av luft
- frå mor til avkom tidleg etter fødsel

– Skadde luftvegar pga

- gjødselgassar
- lungeorm
- andre lungesjukdommar (CAE,...)

– Ute

- dårleg næringstilgang

- nedsett immunitet (flått, CAE)
- brå vêrskifte
- Innretningar dyra kjem i nærkontakt med

Ein del faktorar for redusert smitterisiko

Geitene:

- har ikkje kontakt med geiter og sauer med ukjent smittestatus
- har god fôring som dekker alle stofflege behov
- har vatn av god kvalitet, reine vassrøyr
- står ikkje for tett innandørs
- har ikkje fuktige, møkkete opphaldsplassar ute og inne
- har tilgang på ly mot uver ute
- beiter ikkje heilt ned mot bakken, store nok areal og nok å eta

Personar som kjem i nærkontakt med geitene:

- kjem ikkje direkte frå andre geite- eller saueflokkar utan å skifte klær og sko
- har ikkje med seg utstyr som er brukt i andre geite- eller saueflokkar
- desinfiserer utstyr som må brukast i ulike buskarar
- bruker ikkje same utstyr på to geiter utan at det er reingjort (*kan bruke eingongsutstyr*)

Hus til sau og geit

- må vera delt dersom
 - ein ikkje kjenner smittestatus til begge dyreartane
 - dersom ein driv smittesaning
- må vera utan skader og kvasse kantar som kan skade dyra
- bør vera lett å vaske og desinfisere

Beitet skal

- vera stort nok
- ha tørre og reine samle plassar
- ha sikre drikkeplassar (særleg ved risiko for paratuberkulose)
- ikkje ha hus ute i terrenget utan tilsyn og reingjering. Dette kan vera samle plassar, også for smittestoff

Andre faktorar

.....